

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$, an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:

odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

APEL

Am ajuns zile mari și grele.

Fii patriei noastre sunt chemați pe câmpul de onoare. Ostașii români, fără indoială, precum în trecut așa și acum își vor face datoria spre fala neamului și a renumelui lor de viteji!

Majestatea Sa, bătrânul nostru Monarh și Patria se vor convinge din nou despre strămoșeasca fidelitate și prestațiune de jertfire a poporului român de sub sceptrul monarhiei habsburgice. Pretutindeni feciorii români au alergat cu însuflețire sub drapelul militar, gata a-și vărsa sângele pe câmpiile de războiu; iar cei rămași acasă asemenea gata la orice jertfă, urmărim cu cel mai viu interes și dor de bun și glorios sfârșit evenimentele istorice ce se vor desfășura de aci înainte.

Fiindcă, în urma măsurilor excepționale ale guvernului nostru, întrunirile publice și private cu caracter politic sub durata operațiunilor de războiu sunt oprite, nici Comitetul partidului național român nu-și poate ținea ședința convocată deja și astfel n'are alt prilej a-și spune și el cuvântul patriotic: îmi iau voie eu subscrisul a apela pe calea aceasta cu toată încrederea și iubirea de frate către întreaga suflare românească din patria noastră, ca deoparte să-și facă și acum datoria deplin în spiritul legilor și a prestațiunilor ce se cer în aceste zile de jertfă, iar de altă parte să stea liniștită și cu încrederea în Dumnezeu în fața evenimentelor, îndeosebi a eventualelor svonuri necontrolate, cari în împrejurări turburi adese se nasc din fantazie aprinsă ori din reavoință.

Advertizez mai ales poporul nostru rural să se abțină dela beutură și dela orice excese, cari ar atrage intervenția organelor de siguranță, ca

nu cumva acele organe, fie din exces de zel, fie din eventuală reavoință, să caute prilej de persecuții și șicanări nepotrivite.

Poporul român totdeauna a fost treaz și iubitor de ordine, loial și credincios. De aceste virtuți și însușiri înăscute să dea dovadă și acum!

Sper și cred, că ținuta corectă, patriotică și chibzuită a noastră, demnă de națiunea și romanitatea noastră, precum și bravura fiilor noștri de pe arena războiului, vor sporii titlul de merite, cari învrednicesc pe poporul român ca să ajungă în posesiunea deplină a tuturor drepturilor ce-i compet și pentru cari s'a luptat și se va lupta și în viitor numai pe cale legală și cu arme constituționale.

Dumnezeu atotputernic să ne ajute și să ne dea izbândă!

Dej, la 30 Iulie n. 1914.

Dr. Teodor Mihali.

Proclamația guvernului.

Ieri s'au așșat pe ulițele orașului nostru următoarea proclamație a guvernului reg. ungar, în limba română și maghiară:

Sârbia a răspuns la pretenziunile calme și juste ale monarhiei cu mobilizare. Stăm în pragul unor complicațiuni războinice. Vom arăta că s'au înșelat aceia, cari în trufia lor temerară erau în crezul, că ne pot brusca fără frică. Vom arăta că pentru interesele periclitare și onoarea noastră aruncăm în cumpănă fără șovăire forțele încercate ale națiunii și armatei noastre glorioase.

Vom trăi astfel de zile în cari va fi lipsă de iubirea de patrie gata pentru orice jertfă și de virtuțile bărbătești moștenite dela strămoși ai întregii națiuni maghiare.

Acum trebuie să se dea dovadă că fiecare cetățean al acestei țări e gata să jertfească pe altarul patriei ultima picătură de sânge și că iubirea de patrie, lealitatea, perseveranța, bărbăția națiunii va ieși învingătoare din încercarea evenimentelor critice. Fieștecare trebuie să fie la locul său.

Guvernul face toate pentru ocrotirea ordinii, liniștei statului, siguranței vieții

și averii cetățenilor fideli patriei. Să îndreaptă, către toți fără deosebire de neam și lege cu cuvântul încrederii și mângâierii. Dă ajutor fiecăruia și așteaptă sprijin. Așteaptă sprijin și dela cetățenii nemaghiari ai țării.

Statul între toate împrejurările va dispune de atâta forță, ca să strivească pe aceia, cari ascultând de glasul păcătos al agitatorilor, ar păcătui în contra îndatoririlor fidelității cetățenești. Va suprima în germane ori ce tulburare! Ar fi însă foarte trist dacă ar trebui să se ia astfel de măsuri coercitive. Ar fi trist, pentru că ar timbra, ar face de ocară pe aceia, cari se clatină în fidelitatea lor de patrie, ar atăca în rădăcină sentimentele de binecuvântare ale dragostei și încrederii, ce le nutresc față de ei și ar nimici pe lungă vreme viitorul și soarta acelei naționalități, care în momentele critice să abate dela calea adevărată.

Ne îndreptăm către fiecare cetățean al patriei cu cuvântul încrederii, dragostii, dar totodată și al admonițiunii serioase. Înainte de toate către aceia, cari prin poziția sau influința lor personală sunt conducătorii naturali ai concetățenilor.

A sunat ora acțiunii. Faptele fidelității de cetățean, gata pentru jertfe pot pune un viitor mai frumos, mai bun și mai fericit.

Guvernul reg. ungar.

Acțiunea diplomatică.

Monarhia a respins propunerea Angliei.

Ambasadorul Angliei la Viena, *Bunsen*, a prezentat ministerului nostru de externe propunerea lui Sir Edward Grey, secretarul de stat al Angliei, relativ la întrunirea unei conferințe la Londra, pentru aplanarea conflictului, *suspendându-se pe timpul conferinței orice operațiuni militare active*. Ministerul nostru de externe a răspuns, că guvernul austro-ungar, prețuiește pe deplin bunele intențiuni ale Angliei și e foarte recunoscător pentru această mediațiune, dar trebuie să declare, că mediațiunea, care are de scop împedecarea erumperii războiului e întârziată, după ce și declarația de războiu a fost semnată.

Dar, acțiunea Angliei și după acest refuz, poate avea importanță foarte mare în sensul de a tinde la localizarea conflictului, în direcția aceasta, Viena dorește lui Sir

Eduard Grey succesul cel mai deplin, fiindcă o mediațiune de acest fel corăspunde întru toate cu intențiunile Austro-Ungariei, care dorește ca conflictul său cu Sârbia, să nu devină pericol european.

Speranțele pentru localizarea conflictului se întemeiază pe punctul acela de vedere exprimat nu numai de întreaga presă austro-ungară, ci și de factorii competenți ai monarhiei, că acțiunea militară a austro-ungariei nu are de scop cucerirea de teritorii sârbești. Prin urmare, svonurile, după cari Rusia s'ar declara neutră, dacă Austro-Ungaria ar declara, că abzice de orice aspirații teritoriale sunt după „Neues Wiener Tagblatt, absolut fără temei și cad dela sine, de oarece Monarhia a declarat aceasta în modul cel mai hotărît.

Germania încă a respins propunerea lui Sir Grey.

Din sursă competentă se declară, că Germania a primit amical ideia lui sir Grey, dar dată fiind situația de azi, propunerea nu a putut fi primită. Mai ales n'a putut fi acceptată din acel motiv, fiindcă Germania socotește de imposibil ca o putere mare, ca Austro-Ungaria să apară în fața aeropagului conferenței ambasadurilor, într'un conflict cu altă putere, cu Sârbia. Este apoi și mai imposibil, ca două mari puteri ca Austro-Ungaria și Rusia să apară în fața acestui aeropag.

In fața momentului decisiv.

Din cercuri diplomatice bineinformate se anunță, că tratativele de până acum nu au ajuns la nici un moment meritoriu.

Intrebarea cea mare, atitudinea Rusiei, până acum se pare tot nehotărîtă. Dar, nu peste mult se va vedea, că guvernul rusesc, va ordona ori nu mobilizarea. Imediat, după ce se va cunoaște intențiunea Rusiei, guvernul austro-ungar și guvernul imperial al Germaniei, va decide dacă e de lipsă să se ordoneze mobilizarea generală.

Din cercurile cele mai competente se declară, că Austro-Ungaria nu poate accepta intervențiunea a nici-unei puteri mari. Monarhia stă pe punctul acela de vedere, că conflictul cu Sârbia o privește numai pe ea și acest conflict, numai de ambele state se poate aplană.

Conferențe importante la Viena și Berlin.

Diplomația Europei desvoaltă de câteva zile o activitate febrilă. După ce propunerea lui Sir Grey pentru aranjarea conflictului pe cale diplomatică s'a declarat de întârziată, fiind deja semnată declararea de războiu, secretarul englez a pășit cu un al doilea plan de mediațiune. Propunerea a doua a Angliei constă din aceea, ca cele patru puteri, cari nu sunt interesate direct în Balcani, să intervină deodată și în același timp la Viena și la Petersburg. Intervențiunea aceasta ocupă diplomația marilor puteri europene, de patru zile. Se zice, că Austro-Ungaria și Rusia, au luat parte formală la acest schimb de idei. Se țin deopotrivă sfaturi mari la Viena și la Petersburg, cari țintesc la încunjurarea conflictului între cele două puteri. Conte Berchtold a primit în audiență pe

ambasadorul din Viena al Rusiei, iar ambasadorul Monarhiei la Petersburg, contele Szapáry, a fost primit de Sassanov. Convorbirile aceste importante, se pot socoti, ca începutul acțiunii pentru localizarea războiului.

De asemenea se urmează un viu schimb de idei și la Londra, Berlin și Paris. Acțiunea e condusă de secretarul de externe englez Grey. Se pare, că Germania și Franța au primit cu bucurie ideea lui Grey și sunt indicii serioase, că atât Rusia, cât și Austro-Ungaria vor tracta această propunere, cu multă bunăvoință.

Acțiunea Angliei pentru izolarea conflictului.

Guvernul englez, s'a convins, că orice intervenție diplomatică a întârziat, după ce acțiunea militară a Austro-Ungariei nu se mai poate opri, de aceea sir Edward Grey, secretarul de externe și-a redus toate silințele la izolarea războiului. Intre marile puteri să urmează un viu schimb de idei, rezultat pozitiv însă, abia se așteaptă până la capătul acestei săptămâni.

Rusia va fi silită în cel mai scurt timp a se pronunța, căci tripla alianță așteaptă declarații hotărîte de neutralitate.

Atitudinea Rusiei. Comunicatul guvernului Rus.

Evenimentul mai însemnat al zilei e declarația oficioasă a Rusiei. În acest comunicat, declară, că: „Guvernul imperial (rusesc) sperează, că sentimentele poporului nu vor lua o nuanță de ostilitate față de puterile, cu care Rusia se găsește în pace și dorește să se găsească neclintit în relațiuni pașnice. Guvernul imperial, spriginindu-se pe avântul spiritului național, îndeamnă pe toți supușii săi să păstreze calmul și rezerva, spre a salvagarda demnitatea și interesele Rusiei“.

Comunicatul Rusiei a făcut bună impresie la Petersburg, Londra și Paris. Germania și Austro-Ungaria însă nu sunt mulțumite pe deplin. Se remarcă în acest comunicat rezerva diplomației rusești și situația se va clarifica, numai după ce se vor cunoaște măsurile militare luate de Rusia.

Regele va merge în Schönbrun.

Majestatea Sa Regele, având în vedere situația actuală, s'a hotărît să-și intrerumpă vilegiatura și Joi dimineața a plecat cu un tren special din Ischl la Schönbrun, unde va sosi la 12 ore și 18 minute. Voiește ca după declararea de război, să petreacă în centrul politic al țării.

Pasici despre război.

Pasici s'a declarat, că fără intervenția puterilor, războiul e inevitabil. Sârbia, în urma declarației lui Pasici, se pare a fi aplicată, ca puterile europene să o silească și ea să primească punctele cuprinse în nota Austro-Ungariei. În cazul acesta ea le-ar și primi spunând că lucrează sub presiunea Europei.

Crucea roșie,

se adresează întregului public să jertfească din filerul lor pentru alinarea suferințelor, celor răniți în război. Eventualele sume ce s'ar aduna pentru acest scop, sunt a se trimite Direcțiunii Crucea roșie în Budapesta I. Disztér 1.

Instruirea îngrijitoarelor de bolnavi.

Societatea „Gondviselés“ va deschide cu 1 August un curs de instruire pentru îngrijitoare de bolnavi în spitalul său din Budapesta VII. Ilka-út 51. Vor fi primite la acest curs acele femei, cari se obligă, că în decursul războiului își vor oferi serviciile lor în spitalele din capitală. Roagă apoi pe acele, cari au absolvat acest curs mai demult, să-și anunțe adresa și ubicațiunea. Cursul va ține cam două săptămâni.

Situația s'a ameliorat.

„Lokalanzeiger“ din Petersburg spune, că situația s'a ameliorat și cercurile diplomatice, cu ocazia nouilor pertractări vor afla atari baze, cari în urma unui compromis pot să aplaneze toate punctele din nota Austro-Ungariei adresată Sârbiei.

Pregătirile mobilizării rusești

În ultimul consiliu de coroană s'ar născut disensiuni singur în punctul referitor la timpul când să se întâmple intervenția rusă. Prințul Nikolaievici și ministrul de războiu au urgit intervenția momentani iar ceilalți —, între cari și Sasanov — au fost de părerea să mai amâne intervenția. Eventuala intervenție rusească, n'ar apărea ca un memorandum agresiv adresat Monarhiei ci ar fi o încercare de mobilizare ordonată în cercurile militare dela Odessa și Kiev. În Vilna nu se va face mobilizare.

Telegrama.

În tot decursul mobilizării nu se va lua și expedia telegrame suspecte s'au dubluri redactate în termeni prescurtați, comerciali s'au cari cuprind date referitoare la miliție. — Întru cât oficiile telegrafice au luat, din greșeală, o astfel de deoseală, ea nu va fi înmanuată.

Felicitarea capitalei.

Căpitanul poliției, Stefan Bérczy, a adresat cabinetului din Viena următoarea telegramă:

„Cetățenii Budapestei, înaintea casei orașului, și-au exprimat cu supunere neclintită și adevărată însuflețire supunerea Majestății Sale regelui apostolic, implorând binecuvântarea lui Dumnezeu peste mult jubitul și gloriosul nostru domnitor și peste votarea Lui bravă.

Rog cu adâncă stimă, ca supunerea cetățenească și fidelă față de dinastie, a locuitorilor din Budapesta să se aducă înaintea înaltului tron. Bérczy, căpitanul poliției.

La telegrama primită a sosit răspunsul următor:

„Majestatea Sa cesaro-regească a luat la cunoștință sentimentele ferbinți și însuflețirea cetățenilor din Budapesta, și mulțumeste din suflet pentru aceasta nouă dovadă de alipire și dragoste față de casa domnitoare și față de patrie. Moștenitorul de tron Ischl 29 Iulie.

Mobilizarea și scumpirea articolelor de trai în Viena.

Comisia economică, în ședința sa de urmă a hotărît ca din incidentul mobilizării să nu se urce prețul singuraticilor articole

de trai și prin urmare scumpetea să nu se simțească. — Reprezentanții singuraticelor ramuri de industrie, precum și reprezentanții comercianților mai mari au declarat unanim, că nu vor ridica prețul articlilor în Viena. Pentru aceasta s'au și făcut dispozițiile necesare.

Cum s'a trimis declarația de război.

Declarația de război s'a făcut pe cale telegrafică. Nici nu era obligată Monarhia să facă declarația în sensul convențiunii din Haga, care e obligatoare numai pentru acele state, cari au recunoscut aceea convenție prin subscrierea lor. Sârbia însă n'a scris-o. Și dacă Austro-Ungaria totuși a ținut cont de formalitățile unei declarări de război, a făcut-o aceasta din nobleță, având de lucru cu un stat mai slab și pe lângă aceea, pentru că războiul voiește să-l poarte, după toate formele din Europa și în chipul cel mai uman.

Darul Vienei

Căpitanul orașului a adus la cunoștința consiliului Comunal extraordinar, că s'a pornit colectă în favorul ostașilor din război și a familiilor lor. Colecta s'a început cu suma de 5000 cor. pe cari le-a votat consiliul comunal al Vienei. Totodată pe seama societății „Crucea roșie“ a votat suma de una sută mii coroane.

Din actele asasinatului din Serajevo.

Dosarul notei austro-ungare, care cuprinde dovezile despre agitățile sârbești contra Monarhiei e atât de vast, încât extrasul publicat în numărul nostru din urmă, trebuie să-l întregim cu următoarele amănunte interesante.

noscute actul acesta, — trebuie socotită, ca o răpire pentru Sârbia, nu au lăsat-o numai ziarurile opoziționale sârbești, ci după cum arată anexa numărul I, chiar și ziarul „Samouprava“, care precum se știe, e inspirat de ministerul de externe. O notă bătătoare la ochi a presei sârbești — și înca aproape fără deosebire de partid —, e și glorificarea constantă a făptuitorilor atentatelor ucigașe contra baronului Cuvaj și Skerlec. Atentatorul Zorajics, care a comis atentatul contra generalului de artilerie Varesanin, șeful administrației din Bosnia și Herțegovina, după cum e cunoscut, s'a sinucis. Ziarul din Belgrad „Politika“, într'un articolu preamărește pe atentatorul Zorajics, ca pe un erou național, al cărui nume, după cum se spune în articolu, va fi amintit întotdeauna de fiecare sârb, cu sfîntenie și durere.

În ziua de 18 August, aniversarea onomasticeii M. Sale, în anul trecut ziarul „Politika“ din nou se ocupă cu atentatul și serie, despre Zorajics, că numele acesta e amintit de popor, ca al unui sfânt.

Pe lângă societatea Narodna Odbrana, — ale cărei machinațiuni le-am arătat în numărul trecut, — a mai dezvoltat o asemenea muncă de subminare a monarhiei și federația socolistă din Kragujevac. E foarte caracteristică vorbirea de deschidere a majorului Kovacevics, președintele federației, rostită la deschiderea adunării generale din anul acesta. Despre gimnastică, care ar trebui să fie scopul adevărat al fiecărei federații socoliste, nici nu se face amintire, din contra vorbirea ne spune despre pregătirile de război, în contra dușmanului periculos, fără de inimă, cu stomahul larg dela nord, care lipsește multe milioane de sârbi de libertate și de drepturi, ținându-le în sclăvie“.

Părerea aceea, că anexarea Bosniei și Herțegovinei, cu toate că Sârbia a recu-

E caracteristic pentru activitatea misterioasă a societății Narodna Odbrana și sistemul după care operează. Societatea a dat impulsul spre crimă, prin agitățile sale a pregătit terenul, pentru propagarea faptei, a transportat mijloacele materiale, dar executarea faptei a încredințat-o unor tineri seduși, din teritoriul Monarhiei. E prea caracteristică și procedura aceea, aproape de necrezut, că Tankosici și Ciganovicic, au dat celor doi atentatori ciankali, cu aceea îndrumare, ca după comiterea atentatului să se sinucidă imediat. Moartea sigură a jertfelor și deplina siguranță a sa, iată deviza cunoscută a Narodnei Odbrana.

E caracteristică și vorbirea ținută după atentatul din Serajevo de Nenadovic Iasa, președintele sucursalei din Niș a Narodnei Odbrana, care e directorul închisorii din Niș, așadar e în oficiul statului. Intre altele, zice următoarele:

Sârbia a trebuit nesmintit să recurgă la astfel de mijloace, cum a fost atentatul, fiindcă tocmai Francisc Ferdinand, considerând caracterul lui agresiv și excentric, a însemnat un pericol eminent și fatal pentru Sârbia și eventual și pentru Slavii din alte cercuri mai depărtate. Dacă ar fi rămas în viață, ar fi atăcat-o, în care caz, fiindcă Sârbia de prezent a slăbit foarte mult în cele materiale și organizația militară încă nu e gata, ar fi perit la tot cazul. Prin crima dela Serajevo însă Sârbia e salvată și s'a depărtat din cale unul, care a fost primejdios intereselor ei. Câțiva ani, Sârbia va avea pace, fiindcă noul moștenitor se va cugeta foarte bine, ca să mai pășească oare pe urmele înaintașului său.

FOIȚA.

Fragment.

I.

De astă seară un vânt rece a-nceput să bată și'n tânguirile lui salca somnoroasă din parc tremură încet... încet. Frunze galbene lunecau pe bancă. Atâta tristețea era în după amiaza aceasta în parcul întreg, în curtea pustie și pe ulița moartă.

Sandu, pristăvelul satului pășea cu traista de poștă pe drumul ce duce spre cancelarie. De șasă ani duce vești trimise din larga lume satului în care a văzut lumina zilei. S'a-nvățat așa. Vesel de câte ori ducea vre-o veste mult așteptată, bucurându-se cu cei cari se bucură și întristându-se cu cei năcăjiți. Sandu a simțit că i-ar fi greu să se despartă de deregătoria lui de pristăvel. Că-i cădea așa de bine lui Sandu când trecea prin sat:

„Dumnezeu să te imbucure Sandule că frunzoasă scrisoare ne-ai adus“...

„Noi, răspundea Sandu, aducem ce ne dau domni mai mari, bune am aduce în fiecare zi și rele niciodată, dar ști cum se nimerește azi bine unuia mâne rău altuia, dar chiar așa rău nu a adus nimănui Sandu niciodată. Și Sandu trecea mândru prin sat,

așteptând cu bucurie să mai aducă vre-o veste bună...“

Cum ajunse Sandu în dreptul cancelariei față lui se lumină și ochii lui se înviorară... „Dragu-meu de domnișor, că te-ascultă să-i spui când ai ceva la inimă cât de puțin... Șezi bade Sandu, șezi să mai isprăvesc cu scrisorile să mai povestim ceva despre satul și oamenii dvoastră.“

Și nenea Sandu n'ar fi scos vre-o vorbă legănată pentru nu știu ce... tăcea așa și să uita perdut la domnișorul George scriitorul, se uita lung și se trezea așa câte-odată că vrea să se scoale, să meargă să sărute mâna domnișorului George c'atâta bunătate câtă-i în „domnișoru meu“ mai rar... Dar nenea Sandu se stăpânea și aștepta.

Și d-șorul Gheorghe cât ce isprăvea fi da posta s'o ducă în Măgureni și... și d-șorul Gheorghe îi mai da câte-o scrisoare s'o ducă și acasă la părinți, și... și d-șorul Gheorghe-i mai da în fiecare sâmbătă seară „din toată sărăcia de-o paclă de tăbac“.

Badea Sandu strângea pițula în mână și la prăvălia lui Ionuț își cumpăra ca de obicei „dove plăcuțe“ de tăbac le așeza la loc și Sandu săptămâna întreagă se ajugea cu tăbacul...

Și Sâmbătă seara d-șorul de multe ori venea cu badea Sandu pâna acasă în sat. Când d-șorul Gheorghe se oprea la ușa badii Niculaie, Sandu striga vesel: „V-am adus să vi-l dau în seamă așa înțreg ca pe un

măr, să-l grijiți să-l duc luni înapoi așa cum l-am adus acum că de nu... cu mine de... năcaz ve-ți da... dragu meu de d-șor Gheorghe!...“

Câta mângâiere a dat peste Sandu de când a venit d-șoru Gheorghe scriitor la domnu notar.

II.

Cu pălăria în mână badea Sandu, a bătut la ușa cancelariei vesel ca altă dată și a intrat domnișorul Gheorghe și-a ridicat capul de pe scris ori ca și altădată, dar când l'a văzut pe Sandu o umbră de întristare i-a trecut pe față... „Șezi bade Sandule“...

Sandu a rămas încremenit dar repede a-ntrebat: „Domnișorul dragă“... dar vorba i-a-ncremenit pe buză și-un gând îi se zbătea în suflet... de ar fi să plece domnișoru de-aici... ce-ar fi atunci?!..

„Șezi să gat să-ți dau posta pentru cea din urmă oră...“

Badea Sandu par'că nu înțelegea...

Așa, așa bade Sandule pentru cea din urmă oră.

Sandu a înțeleles din toată vorba d-șorului că trebuie să plece Gheorghe și neputândă-și stăpâni plânsul a eșit în parc, așa fără să știe, s'a așezat pe banca pustie și mut stătea badea Sandu pristăvelul satului Măgureni, pristăvelul de șasă ani sub salcia pietoasă.

Convocarea consistorului plenar pe 15/2 August 1914 și concurs la alumnate teologice.

În senzul §-lui 20 din literile fundațiunii fericitului Mitropolit Dr. Ioan Vancea numită „Seminarul junimii române gr. cat. studioase în Blaj“, convocăm prin aceasta pe toți purtătorii de oficii protopopești din arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș la ședința Consistorului plenar, ce se va ținea Sâmbătă în 15/2 August 1914 la orele 9¹/₂ a. m. în Reședința mitropolitană din Blaj.

În ședința aceasta se vor primi alumnii de cursul I. în seminarul teologic pe anul școlastic 1914/15, se vor conferi trei stipendii din fundațiunea „Vancea“ numită „Seminarul junimii“ și se vor primi elevii internatului de băieți pe lângă taxa de întreținere prescrisă. Tot din ședința aceasta se va publica concurs pentru stipendiile, cari vor deveni vacante din fundațiunile arhidiecezane

Tinerii, cari doresc să fie primiți la cursul sf. Teologii, vor avea să se prezinte în persoană la Blaj încă din 14/1 August d. a. când vor avea să se supună vizitei medicale în Seminarul teologic și tot până la acest termen vor avea să-și înainteze la acest Consistor rugările instruite cu testimonii de maturitate, carte de botez, și atestat de moralitate dela oficiul parohial respectiv. Întru cât va fi loc în Seminarul din Blaj, pe lângă alumnii în beneficiu se vor primi și alumnii pe plată. Plata anuală pe anul școl. 1914/15 am stabilit-o în suma de 500 cor., de a se solvi în două rate egale, anume rata I. în Octombrie 1914, iar rata II. în 1 Februarie 1915.

Fiecare alumn, fără deosebire, că se bucură ori nu de beneficiul gratuit, e dator a solvi când intră întâia dată în Seminar, o taxă de înscriere de 100 coroane. Înainte de solvirea acestei taxe de înscriere, nime nu poate fi admis în numărul alumnilor Seminariali.

Pagini științifice.

Impresii din Bucovina.

de prof. Iuliu Maior.

(Continuare și fine).

Monumente istorice.

După ce s'a sfârșit congresul ne-am luat noi cei doi ardeleni și am vizitat cele mai de seamă monumente istorice ale Bucovinei.

Și numai frunze veștede cădeau din salca somnoroasă și lacrimi din ochii lui badea Sandu.

III.

Când a auzit Sandu că dșorul Gheorghe a trebuit să plece pentru că nu a vrut să iee pe fata dlui notar n'a mai stat mult pe gânduri ci a spus dlui notar să-și cate alt pistrăvel că el „badea Sandu“ îi bătrân și destul a slujit șasă ani... șasă ani de pistrăvel în satul Măgureni.

August 914.

O. Hulea.

Și asta a fost ceea ce ne-a frapat mai tare. Pe o ploaie torențială ne-am urcat la cetatea lui Ștefan cel Mare. Un bătrân și inteligent neamț, care a ajutat arhitectului Romstorfer în desgroparea ruinelor invocătoare de glorie străbună, ne-a călăuzit arătându-ne șanțurile adânci, cari împrejmuiau cetatea, zidurile din afară, zidul dinlăuntru, cămările de locuință, beciurile de arme și de ostași, temnițele robilor, bisericuța dărâmată, pe a cărei singură fereastră se văd încă și acuma sfințele icoane, gilotina, spânzurătoarea, poarta de veghe sub ea cu afunzișurile, în cari s'au aflat multe schelete, apeductul, canalul, grajdurile etc. Numai celea a avut fericirea să vadă cu ochii aceste ruine își poate închipui cultura de pe acele vremuri și se desparte cu sufletul liniștit văzând, că voevozii noștri nu au fost acei tirani înapoiți în cultură, cum îi descriu profesorii șovini de pe la gimnaziile și câteodată chiar și dela universitățile ungurești. Mândri și înălțați cu sufletul am coborât de pe dealul lutos îndreptându-ne spre biserică Mirăuților, cea mai veche catedrală a metropoliților Moldovei, în care fu miruit și Ștefan cel Mare, restaurată la 1913. E foarte frumoasă și acuma, deși sfinții vienezi, ori-cât s'au străduit să-i apropie de cei moldovenești, și se par cam străini în acest vechiu lăcaș.

Veche, nerestaurată, cel mult tencuită și văpsită cu o vâpseală care cade, e biserică sf. Dimitrie zidită de Petru Rareș prin anii 1534—35. Clopotnița de lângă ea zidită de Alexandru Lăpușeanul la 1561 a servit într-o vreme de pază de foc și pe partea de cătră răsărit are întipărită cunoscutul bour cu gâtul gros al lui Ștefan cel Mare, cuprins într-o floare pe care e inscripția.

Admirabilă e biserică Metropoliei de odinioară, în care se păstrează într'un mare sieri de argint aurit, cu frumoase priveliști din vieța sfântului, dăruit poate de Petru Schiopul, osămintele sfântului Ioan cel Nou, care a suferit moarte de martir în Cetatea Albă a Genovesilor la anul 1330. Sute și mii de peregrini din toate țerile împrejmuitoare caută aici alinarea suferințelor și vindecarea minunată a boalelor. Lângă aceasta biserică e capela zidită de metropolitul Anastasie Crimca, ctitorul mănăstirei Dragomirna, în zilele Voievodului Miron Barnovschi (1626—1629). Pe părțile-i de cătră intrare patru icoane, zugrăvite înainte cu 10 ani te miri de care cărpaci, arată martiriul și aducerea moștelor sfântului. Interesant e să asemeni aceste icoane nouă cu părțile din afară dinspre meazăzi a vechei Metropolii, pe care și acuma după 400 de ani se vede foarte frumoasă și trainică vechea pictură în fresco. La intrare se ridică mândră vechea clopotniță zidită la 1589 de Petru Schiopul. Un clopot neobicinuit de mare, dăruit de o rusoaică cucernică, îți atrage privirile; acesta din cauza greutateii nu se poate mișca, ci numai îl dongănesc cu limba de te asurzeste.

Interesantă mai cu seamă prin istoricul ei este și Zamca, vechea rezidență a episcopilor armeni orientali din Moldova, zidită la anul 1551.

Cu „Neamul românesc din Bucovina“ al d-lui Iorga — Bedecker-ul Bucovinei — în mână pornim cu o trăsură la vestita mănăstire: Dragomirna, zidită de metropolitul Anastasie Crimca dela începutul veacului al

XVII-lea. Imprejmuită cu ziduri și turnuri de apărare departe și-se pare o cetate minunată. La poarta cea mare de peatri vezi o inscripție a tătarilor, cari au asediat cândva aceasta puternică întăritură. Deasupra porții e un turn de apărare înălțuntru cărui suindu-te pe niște trepte învrtitoare dai de paraclisul vechiu și negles acuma. Un adevărat juvaerical e biserică „înaltă, îngustă ca o frumoasă cutie de moaște“ cum o numește dl Iorga. Turnul apoi te frapează în înțelesul strict al cuvântului. Nici-când nu mi-am putut închipui atâta artă! E ca un surguciu de floare învoaltă, cum îl aseamănă dl Iorga, și ore înțregi îl admiri și nu te mai saturi de priveliștea minunată ce și-o imbie. Biserică dinlăuntru e pompoasă atât ca zugrăveală cât și ca arhitectură.

Părintele arhimandrit Ipolit Vorobchivici este un foarte inteligent și cult preot, care se vede că se ocupă serios de viața monahală întru cât nu numai a tradus și comentat din Pidalion normele canonice pentru monahism și a edat normele monahale pentru dieceza ort.-orient. a Bucovinei, ci a scos de sub tipar la Suceava în 1913 și o dare de seamă despre starea mănăstirilor din Bucovina și despre legislațiunea monastică dela 1786 până la 1912.

Am plecat apoi în aceeași zi la Petruș, departe ca să vedem biserică lui Ștefan cel Mare, iar de alta pentru-ca să cunoaștem pe părintele Constantin Morariu, fecundul scriitor bisericesc și după părerea unanimă a bucovinenilor cel mai cinstit și mai zelos preot al Bucovinei, care te câștigă la prima privire cu amabilitatea și cultura inimii. Neavând alte scrieri de ale sf. Sale la îndemână ne-a cinstit broșura „Binele cel mai mare din lume“ după Henry Drummond.

Seara apoi am sosit în Rădăuți, în acest vechiu sediu episcopesc al Moldovei, astăzi jidovit până la greață. Dimineața am mers la gimnaziul nemțesc primaară, căci nu știam că cel românesc e despărțit de acesta. Directorul, un tip de profesor german bătrân, ne conduse cu drag prin edificiul cam vechiu și ne spuse, că începând cu anul școlar 1910—11 se deschise o secție româno-germână a gimnaziului din Rădăuți, care stă sub conducerea d-lui Leonida Bodnărescul. Am trecut apoi în edificiul de peste drum, care este proprietatea internatului românesc și servește provizor de edificiu școlar până-când guvernul va ridica un local corespunzător. Curățenia și disciplina ce domnește aici întrece mult pe aceea din școala mamă, se vede că dl Bodnărescul este un excelent organizator. A făcut asupra noastră o foarte bună impresie îmbrăcămintea românească a tuturor elevilor; îți rdea inima de bucurie când în clasă vedeai tot românași în chemași albe ca zăpada cu cusături măiestre și în pieptare curate. Am asistat în clasa III. la o oră de grecească și în clasa II. la una de botanică. Dl director a scos în primul an școlar un anuar românesc al gimnaziului de sub conducerea sa și încă pe spesele sale pentru-ca, după-cum observă în prefața dedicată directorului bătrân dela institutul mamă, să poată fi de folos părinților, cari vorbesc numai românește.

Ne-am închinat apoi mormintelor domnești dela vechea catedrală întemeiată de Bogdan Vodă, zidită de Ștefan cel Mare și împodobită de Alexandru Lăpușeanul și

după un prânz luat la directorul Bodnărescul am plecat să vedem cea mai frumoasă mănăstire în ce privește zugrăveala, care este Sucevița.

Intr'adevăr te robește aceasta biserică atât prin zugrăveala din afară și dinlăuntru păstrată desăvârșit, cât și prin simplitatea totuși impunătoare a proporțiilor. Toți părții din afară sunt zugrăviți, și încă așa de frumos de nu am cuvinte a spune impresia ce ți-o face; trebuie să o vezi ca să-ți poți da seamă de arta aceea neintrecută. Intri în prividorul bisericii și vezi ușa veche de fier prin care treci în naia din afară, apoi prin alta în cea dinlăuntru a bisericii, unde dai de mormintele lui Ieremia și Simion Movilă. În dulape de sticlă se păstrează acoperimintele cele vechi ale mormintelor amânduora, țesute din mătasă roșie și cusute cu fir de aur și de argint înfățișându-i pe amândoi.

Nefind acasă arhimandritul dintre multele odoare lăsate de Ieremia Movilă, ce se păstrează acolo n'am putut vedea decât o șuviță de păr a doamnei lui Ieremia, care la anul 1617 robită de tătari și suferind cea mai mare rușine ce o poate îndura o femeie cinstită, și-a tăiat coșita și a trimis-o în semn de doliu la mănăstirea Suceviței, unde se păstrează și astăzi într'o cutie de aur atârnată de policandru.

Cu sufletul plin de cele mai frumoase amintiri ne urcăm în trăsura ce avea să ne ducă încă în aceeași noapte la Mecca tuturor românilor, la mormântul sfânt din Putna. Cam la 11 ore din noapte ajunserăm la poarta bine zăvorită a mănăstirii, pe care numai după ce ne recomandăm ni-o deschise un tinăr călugăr. Eram acuma în imediata apropiere de osămintele Marelui Ștefan, inima ne bătea mai iute și dacă ar fi fost cu puțință încă în aceea noapte ne-am fi depus lacrimi de bucurie pe mormântul celui-ce 47 ani a domnit, 40 de războaie a purtat și 46 de mănăstiri a ridicat.

Cu atât mai bine ne-am simțit, când dimineța sunetul jalnic al clopotului dăruit de Ștefan ne cheamă la închinare. Muți și cu lacrimi în ochi privim mormântul, care ascunde osămintele lui Ștefan și involuntar ne invocăm în memorie cuvintele lui Eminescu:

„Ștefane Măria-Ta

Tu la Putna nu mai sta“...

Inzădar ne invita părintele Arhimandrit Teofil Pătraș să mergem să ne arete odoarele, să vedem biserică, zugrăveala frumoasă, noi nu ne puteam despărți de acest mormânt sfânt al celui mai mare Voevod. Numai după ce văzurăm, că bătrânul arhimandrit bolnăvicios nu mai are răbdare trecerăm în altar, unde se păstrează și astăzi o parte din paltinul în care s'a oprit săgeata lui Ștefan cel Mare când a designat locul altarului, ripidele de aur lucrate în Venetia, pe cari mâinile lui Ștefan le-au atins cândva. Am trecut apoi într'o odaie, unde se păstrează cam slab, căci guvernul nu voește să dea bani pentru aranjarea unui muzeu, odoarele dăruite de marele ctitor. Am văzut acolo un aier cusut de Domnițe cu fire de aur și argint, împodobit cu perle veritabile prețuit de un pricepător din Viena în 52000 de coroane, neluându-se bine înțeles în socotință și prețul istoric. Apoi odăjdii arhieresti, toate cu aceeași măiestrie lucrate, craniul Mariei, fiicei lui Ștefan cel Mare,

diferite bijuterii aflate în morminte, racla s. Ion cel Nou din cedru de Libanon cu vieța, suferințele și moartea sfântului sculptate pe ea, care servește astăzi drept-dulap în care stau peste olaltă veșmintele bisericești de pe vremuri, ce prețuiesc milioane. O cruce de mână mai este acolo, despre care se susține că ar fi tăiată din crucea veritabilă pe care a suferit moartea de ocară Dl. N. Isus Hristos, cădelnițele grele de argint cu cari au cădit diaconii de câte ori era de față Ștefan, cărja păstorească, inelul și mitra bătrânului Mitropolit Teoctist, care după cum observă dl Iorga „a stat neclintit cu cărja lui sfințită lângă buzduganul sânger al luptătorului și și-a aflat și el pacea aicia, în gropnița domnească, fiind poate șirudă de Domn, vlăstare din neamul stăpânitor al lui Ștefan“.

Incântat de cele ce văzurăm am pornit apoi spre Stanislau, unde am poposit noaptea și de acolo pe acelaș drum, pe care venisem, m'am reîntors cu sufletul plin de atâtea învățături și amintiri duiosase în patrie.

Numai acum înțeleg ce comoară este aceea Bucovina cântată așa de frumos de Alexandri; numai acuma înțeleg farmecul cuvintelor:

„Dulce Bucovină! Naște, prin șoptire,
Vântul, ce înclină Scupă amintire
Cu aripa lui De-un trecut frumos
Iarba câmpului Mare, glorios“.

Numai acum înțeleg, că cel ce nu a văzut Bucovina cu vechile-i monumente de artă, nu poate să întreagă nici când istoria oropșitului neam românesc, al cărui cel mai glorios Voevod zace în acest pământ. Numai acuma mi-s'au deschis ochii și am înțeles, că neamul românesc nu a fost acel popor barbar, incult, fără pic de tradiție, pe care ni-l descriau profesori dela gimnaziul unguresc unde, am studiat, ci că dimpotrivă are o așa cultură veche și mare, a cărei rămășițe din Bucovina atrage și pe cei mai mari învățați ai străinătății, chiar și din China și Japonia, după cum am văzut în cartea de oaspeți din Putna. N'ar fi iertat să fie nici un cărturar român, care să nu cerceteze aceste locuri sfinte, pentruca să i-se umple sufletul de mândrie națională, de admirație față de trecutul și de nădejde în viitorul acestui neam vrednic de o soartă mai bună.

Diverse.

Sfinția Sa Pontificele Piu X. pentru pace. Se zice că papa Piu al X-lea, înainte cu câteva zile, a adresat un autograf către regele nostru, rugându-l să fie indulgent față de Sârbia și să se nizuască să încunjure războiul. Se spune, că Pontificele ar fi întervenit la M. Sa prin arhiducesa Zita, soția moștenitorului de tron Carol Francisc. Intervențiunea papei se socotește cu atât mai verosimilă, fiindcă, Sârbia nu de mult, după cum se știe, a încheiat un concordat cu Vaticanul, în chestia catolicilor din Sârbia.

M. Sa. s'a rentors la Viena. M. Sa acuma a doua-oară a trebuit să-și întrerupă petrecerea la Ischl și să se reîntoarcă la Viena. Vestea despre reîntoarcerea Impă-

ratului la Viena a produs o bucurie și însuflețire de nedescris în oraș. O lume imenză pe străzi și la gară, a făcut ovății bătrânului nostru Domnitor.

Un cadou al împăratului Vilheim sf. Sale Pontificelui. În zilele trecute a prezentat sf. Sale papei, Conzulul german *Mühlberg*, din încredințarea împăratului Vilhelm, copia stindardului lui *Constantin Marele*, donată de împăratul Vilhelm, bazilicei lui Constantin din Ponte Milmon, de curând zidită.

Drapelul oferit e copia fidelă a celui stindard, pe care a scris Constantin Marele deviza *In hoc signo vinces*. E înalt de trei metri, din metal aurit, aur masiv, împodobit cu petri scumpe.

Cu ocaziunea predării cadoului a fost de față și adjutantul imperial german, contele *Spee*. Ambasadorul *Mühlberg*, a adresat o vorbire sf. Sale Pontificelui, accentuând că domnitorul său, a urmărit serbările lui Constantin cel Mare, că trimit acest dar sf. Sale, cu rugarea ca să-l așeze în noua bazilică, dedicată împăratului Constantin. În răspunsul său, Pontificele a declarat, că aceasta atențiune e o nouă dovadă a gândurilor nobile ale împăratului și și-a exprimat îndestulirea și mulțumitele Sale calde. După primire, contele *Spee*, a fost decorat de secretarul papei prin ordul sf. George.

Concurs pentru primirea în Colegiul Urban de Propaganda Fide din Roma. Cetim în „Foaia oficioasă“ din Lugoj: În urma escelsei scrise a Eminenței Sale Cardinalului Prefect al Sacrei Propaganda Fide din Roma nr. 35571 a. c. comunicat acestui Ordinariat cu scripta Escelenței Sale Domnului Metropolit Nr. 4639 a. c. cu aceasta publicăm concurs la două locuri gratuite pentru doi tineri studenți, cari ar fi aplicați a studia filosofia și Teologia în Colegiul Urban de Propaganda Fide din Roma, cu intențiunea, ca după absolvirea studiilor să se hirotonească de preoți celibi pentru a fi trimiși apoi ca păstori sufletești la credințioșii gr.-catolici români emigrați în America.

Când atragem atențiunea Fraților Purători ai oficiilor parohiale asupra acestui scop mare și atât de necesar pentru păstoria credințioșilor români uniți emigrați în America, frățește îi încercăm a comunica acest Circular cu tinerii studenți din cl. V—VIII, ca cei aplicați să poată recurge.

Recurenții vor înainta încoace estrasul de botez, testimoniu școlastic, atestat medical, că sunt deplin sănătoși, și Atestat de moralitate eliberat de parohul local și vidimat de oficiul protopopes, apoi recurenții vor da declarația formală, că acceptează condițiunile prealabile de mai sus, că adevărat se vor hirotoni celibi și merge în păstoria sufletească la America. Părinții recurenților încă vor da o declarațiune de înțelesul, că se învoesc la atare pas a fiului lor.

Recursele se vor înainta la Ordinariatul din Lugoj până în 10 August n. a. c.

Hienele războiului. Ne vine cam curios, că în timpul de mobilizare, când cu puteri indoite trebuie să ne ajutorăm și să sărim cu toții înainte de toate în apărarea patriei, suntem siliți să vorbim și să scriem despre așa numitele „hiene ale războiului“. Oare să fie și de aceste? Și chiar acum în timpul cel mai critic? Răspunsul e dureros, căci de fapt se găesc de aceia, cari în loc să fie întru ajutorarea familiilor

lipsiți de brațele vânjoase, cari au fost silite să plece la război, lăsându-și pe ai săi în mizerie; dar se găesc oameni cari imediat au ridicat prețul articlilor. Bunăoară prețul cărnii s'a urcat cu 30 fil. la chila, crumpe-nele azi sunt 34 și 40 fil. chila cu toate că înainte de mobilizare chila făcea cel mult 8 fil. Făina s'a scumpit cu 10 fil. iar para-daisele cu 34 fil. Asemeni sau ridicat radi-cal prețul unsoarei, pânei, zahărului și a al-tor articlii.

E însă speranță că după terminarea mobilizării va scădea de nou prețul articli-lor, dar până atunci foarte posibil să se scumpească și mai tare. Cu toată scumpe-tea locuitorii mai duc și lipsa. Alături seară în Budapesta nu se putea cumpăra o bucată de pâne măcar, căci nu era de unde. Fran-zelăriile erau goale de tot.

Acheta ministeriului de comerț va stabili încă azi ordinea în aceasta privință. Se va discuta prevederea îndeajuns cu ori ce fel de articlii în vremea cât va ținea mo-bilizarea și războiul.

În schimb și traiul trebuie să ni-l res-trângem cât numai se poate.

Guvernul încă va stabili și fixa ex-pres prețul singuraticilor articlii de trai.

Adunarea despărțământului Răciu a Asociațiunii, convocată pe 2 August, precum și petrecerea, fixată tot pe atunci, se amână, pe timp nehotărît.

MAI NOU.

Bombardarea Belgradului.

Miercuri noaptea la ora 1 și jum. Sârbii au subminat podul dintre Semlin și Belgrad. La acest gest provo-cător, au răspuns tunurile noastre și monitoarele de pe Dunăre. Bombardarea s'a continuat cu înverșunare până de cătră ziuă.

Joi dimineața, tunurile au încetat. Împrejurarea aceasta a dat naștere la știrea aceea, că trupele noastre au intrat deja în Belgrad și l-au cucerit. Vestea aceasta s'a lătit, ca noutate plăcută în capitală.

Deocamdată însă se vede, că nu a sosit încă timpul pen-tru cucerirea Belgradului. Bombardarea Belgradului a voit să fie numai un răspuns pentru aruncarea în aier a podului peste Sava. Bombar-darea a produs o panică de nedescris în oraș.

Joi după miezul nopții Sârbii au început a trage fo-curi spre Semlin. La aceasta monitoarele noastre de pe vase prin reflectoare puter-nice au luminat întreg țer-murul și artileria noastră a răspuns cu focuri de tunuri. Focul a ținut până la o oră după miezul nopții. La o oră s'a auzit o groaznică explozie dinspre Belgrad; se crede, că magazinul de pulverării, a fost aruncat în aier.

Sârbii de nou au făcut în-cercări să arunce în aier po-dul dela Semlin dar încer-carea lor și de astădată a ră-mas zădarnică. Podul e îndoit pe la columna a patra. Cea mai mare parte a Belgradului e în flacări. Cu ocaziunea ciognirii dela podul dela Semlin trupele noastre au câștigat 17 prinsoneri sârbi. Prinso-nerii au fost transportați la Pétervárad.

Lupte dealungul râului Drina.

Cel dintâi mort.

Dealungul râului Drina, care formează granița între Bosnia și Sâr-bia, decurg neîntrerupt ciocniri mai mici. Dintre ai nostri a căzut un sol-dat, Sârbii au pierdut vre-o 10 oa-meni.

Bande sârbești au încercat să a-tace orașelul Bjelina, dar fără re-zultat.

Mici ciocniri.

«Budapesti Tudositó» anunță: Dată fiind situația generală, eveni-mentele militare ultime s'au redus la ciocniri mai neînsemnate. Intre patru-lele dela țărnișii râurilor de granițe, s'au întâmplat mai multe ciocniri, dar fără pierderi mai însemnate.

De caracter mai serios au fost acele ciocniri, cari s'au dat în jurul podului dela Semlin. Dupăcum am a-mintit, Miercuri noaptea spre Joi, Sârbii au aruncat acest pod. Rezul-tatul însă n'a fost satisfăcător. Nizu-ința aceea a Sârbilor, de a continua opera de distrugere a podului s'a în-frânt de vigilanța avanposturilor, ar-tileriei, și monitoarelor noastre, de pe Dunăre.

Încercarea unei bande iregulare sârbești, de a trece lângă satul Progar,

peste Sava, a fost zădărnicit de a-vanposturile noastre.

În sfârșit artileriei noastre dela Velica-Grediște, începând focul contra a lor două vapșare dușmane, i-a suc-ces, a le nimici.

România merge cu tripla alianță.

Cetim în »Seara« următoarele rânduri de mare importanță:

În consiliul de ministri ținut ieri la Sinaia, regele a demonstrat cu cifre, că Germania e așa de tare militară, încât chiar fără Italia și Austro-Ungaria, ar putea să învingă astăzi și pe ruși și pe francezi.

În urma expunerii convingătoare a Regelui, expunere care a durat două ore, d. Brătianu împreună cu toți ministri s'au declarat pentru o con-lucrare cu tripla alianță.

Regele a amintit de altfel că datoria adevăratului om de stat e de a se feri de o politică sentimentală și că consideră ca cea dintâi datorie a sa de a fi pașnicul civilizației amenințată aci la Dunăre de sălbă-ticia slavă.

În urma acestei intervenții hotă-rile a Regelui s'a hotărît în principiu ca România să fie alături de tripla alianță și în special de Germania în cazul unei conflagrațiuni europene.

Pentru a se lua hotărâri și mai precise s'a convocat pentru azi la orele 4 un nou consiliu de ministri la Sinaia la vila d-lui Costinescu.

Atitudinea României e deci acum lămurită. Vom susține cu tărie aspi-rațiile triplei alianțe și drapelul nostru va fâlfâi în lupta cea mare alături de drapelul german.

Luptele din fața Belgradului.

Budapesta, 31 Iulie. (oficial) Mier-curi spre Joi pe la miezul nopții s'a reluat după o pauză mai lungă focul de puști. Deasemenea și monitoarele noastre au început din nou să bombar-deze Belgradul. La ore 1 noaptea a ex-plodat în urma bombardamentului nos-tru un magazin de praf din Belgrad.

În zorile zilei Sârbii au încercat din nou să arunce în aier podul dintre Semlin și Belgrad, însă fără succes.

Îndreptându-să în contra noastră din edificiul vămii sârbești focuri, arti-leria noastră a îndreptat tunurile spre acest edificiu, care în timp scurt a fost distrus.

După aceasta a intrat din nou în acțiune infanteria și în timp scurt după aceasta s'a observat că în mai multe părți ale Belgradului a izbucnit incendiu.

În timpul încercărilor sârbilor de-a distruge podul au fost făcuți prinsonieri 16 soldați sârbi, cari au fost transpor-tați la Petruvaradin.

Artileria a luat sub foc localitatea Gradiște. La Belgrad continuă dease-menea lupta artileriei.

Partea Literară.

Vizitație canonică în Maramurăș.

27 Iunie — 24 Iulie 1913.

(Continuare).

După conscrierea preotului în beneficiul inferior din 6 Maiu 1913, sunt 2496 credincioși, cu 438 copii obligați la școala de toate zilele și 151 la cea repetițională.

În beneficiul superior 1913 credincioși, cu 258 copii obligați la școala de toate zilele și 140 la cea repetițională, computându-se și grupurile de căsi de pe valea Scradei, Boczkonz și Dealul-Ursului. E de însemnat, altcum, că Apșa-de-jos are vre-o 13 astfel de grupuri de căsi în hotar, dintre cari unele au nume românești, ca Valea-plopilor, Toporăște, Peștera, Cărbunești, Podișor. Conscrierea preoților nu pare exactă, căci arată numai 4409 gr. cat. Până când în conscrierea oficioasă din 1910 se arată 4839.

În cât privește numele locuitorilor, se observă și multe nume rusești, mai ales în grupurile de pe hotar. Sunt nume ca: Anyis, Alb, Avasan Butrics, Borka, Botoș, Buga, Bicski, Podnar, Besega, Bicse, Birics, Bozse, Bitkuski, Bihanics, Dan, Dehin, Filip, Fegy, Gavriș, Gereben, Huzo, Hricsan, Handig, Iosdy, Ivașco, Kovács, Krecz, Litvin, Marina, Mihalca, Moș, Moldovan, Opriș, Orosz, Ofrim, Pop, Parak, Palcsuk, Pașcu, Plantiș, Popovici, Selever, Șimon, Stroble, Stan, Selemba, Szabados, Stenzuk, Szilágyi, Tivadar, Tijitye, Tașcău, Vlad, Vlasiu, Varga, Varahova, Zubacs, Zmeregă, Zmikala, Cizmar, Didiciu, Fundurac, Huban, Codre, Kalinics, Markovits, Mihaiu, Oaniș, Roman, Rudac, Vereș, Zmocala, Biclean, Uhelii, Rubei, Grigor, Gresimit, Uitruc, Papp, Fedea, Pujic, Zpuzar, Neresnine, Ciorne, Șilemba, Caniuchi, Prodan, Telepteau, Hurila, Teszlávits, Rusnac, Cretin, Furt, Tiodar, Czuberă, Szidej, Ona, Poleta, Prioc, Nicoara, Șubei, Fundurac, Demian, Petriu, Panecz. Dintre acestea sunt familii nobile, vechi, familiile: Mihalca, Dan, Mihályi, Marina, Opriș, Vlad, Pop, Huro, loody, Moș, Filip, Buga, Borca etc.

Ocupațiunea principală e și aicea lucrarea pământului și creșterea vitelor. După conscripția din anii trecuți au fost vre-o 2000 vite cornute, 1500 cai. Sunt țărani destui, cari au câte 6—8 cai, de rassă. Și acum sunt în comună pe 4 luni, vre-o 5 armăsari de ai statului. Sunt și multe bivolițe, numai pentru lapte, care-l vând. Poporul e bun, sârguincios și cei mai de însemnat, nu e beutor.

În sat este școală românească cu o putere și de stat cu 4 puteri didactice. Știutori de carte sunt cam puțini, dar sunt dornici de carte, mai ales românească. Venind în Apșa un preot tânăr, nou: Ștefan Pop a început a împărți între ei cărți de ale »Asociațiunii« și povești de ale lui »Creangă«. Le citeau cu mult drag și cer încontinuu altele, căci până acum ei nu au auzit de aceste. Ce sentimente naționale și dinastice au — și ar putea încă să aibă, dacă aveau alți conducători. — Românii din Apșa-de-jos, dovedesc următoarele două întâmplări: În anii trecuți s'a deschis curs pentru analfați. Învățătorul a început prelegerile cu vre-o 80 de

oameni cu: »Kossuth Lajos azt üzente«. Românii au cântat vre-o două sări. Într'a treia seară se scoală unul cu numele Vlad și zice: »Domnule nu ne-am adunat, să învățăm horia lui Koșută, mai bine ne învăță: »Cuvine-se cu adevărat«, ori »Impărate ceresc«. În seara următoare se adună domnii iar, așteaptă până la 10 ore seara să meargă învățăceii, dar nici unul nu s'a mai prezentat și așa s'a sfârșit cursul de analfați.

Pe vremea guvernului coaliționist au venit în Sighet Apponyi, Lengyel Zoltán și alții să agite pentru armata maghiară. Dnii din Apșa au început a instrua pe bieții Români, că mergând la Sighet, la primirea domnilor amintiți să strige: »Éljen a magyar hadsereg«. În ziua primirii domnii îi și încarcă pe bieții Apșeni, pe cară cu steaguri și tîmbălău mare. Ajunși în Sighet, când trebuiau să strige toți strigă: »Vivat, să trăiască măritul împărat Francisc Iosif, spre marea conșternare a dlor mari din Sighet a celor mai mărunți din Apșa, cari amenințau pe bieții oameni să nu strige nimic.

Peste Taraczköz la Sighet.

Isprăvind cu afacerile oficioase, venim după prânz la tren în Taraczköz, un sat ruthean, aproape de Câmpulung. Eșind din sat, ne-oprim la cripta familiară alui Mihalca, unde Rs. Domide a făcut panachidă. Inscriptiile la cununi sunt ungurești, numai cărțile liturgice pe masă sunt românești, dovedind, că aici zac osemintele unui Român.

Mergem tot pe sub dealul, ce se sfârșește la Ocna, respective Sat-slatina. Înainte se întinde o privesc frumoașă, în dreapta, jos Apșița, peste ea dealuri mari, cu pădure, înainte Tisa, peste ea Câmpul-lung—Hosszúmező, cu 3 biserici; mai înfund Săpânța, în jos Tecső. După ele dealuri multe, acoperite cu păduri, ca tot-atâtea protectoare ale satelor numite. La vre-o 4 klm. cârmim în dreapta pe un drum de două laturi cu pomi fructiferi și mirare, că poamele stau. Spun că pedepesc foarte aspru pe cei ce le-ar strica. Incepi a vedea Ruși pe câmp, cari par cu mult mai proști, decât Românii. Trecem prin satul rusesc: Körtvélyes—Peri, un sat mic, de munte, așezat chiar sub dealuri înalte, acoperite cu păduri de fag. Aicea a fost și-o mănăstire veche, unde se sălășluiau vlădicii Români ai Maramurășului. Casele au ceva specific: hornul e ca o clopotniță la școală. Portul locuitorilor e, ca cel românesc. Aproape de Taraczköz ajungem pe un platou fructifer, care spune, că mai înainte cu 40—50 ani era o pădure deasă de stejar, de abia puteai străbate prin ea. La Taraczköz am așteptat 1½ ore, până la 8½. Dincolo de Hosszúmező a trebuit să ne dăm jos, fiind stricat podul și pe de laturi am trecut la trenul, ce ne aștepta. După 9 ore am ajuns în Sighet, unde auzim veste tristă, că Preasfinția Sa merge la Pesta în »Sanatoriu« fiind greu bolnav și fiind aici Cozmtza dir. sanatoriului »Város major«, pe care l'au chemat telegrafice. Noi vom merge acasă, dar nu știm când. Ne-a deprimat foarte aceasta știre, deși doream, să mergem acasă.

(Va urma).

Dr. V. Moldovan.

BIBLIOGRAFIE.

În tipografia seminarială din Blaj a apărut:

JERTFE

piesă dramatică în patru acte de OCTAVIAN PRIE.

Este o minunată concepție a fe- lului cum poporul dela sate a tre- buit să jertfească tot ce a avut mai ales, ca să-și poată mântui vieța și moșia, lăsate în multe locuri pradă capriciilor boerești de pe vremea aceea. În sbuciumările aceste de conservare, cade jertfă mai ales tineretul. Flăcăii iau calea spre codru, iar fetele sunt aduse în curțile boerești. Se prezintă în cursul acțiunii vieța noastră dela sate în toată a ei splendoare. Șe- zătoarea, datinele clăcilor boerești, o frumoasă duminecă seara la sate, sunt tablouri, cari își au farmecul lor deosebit.

Se poate comanda la Librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj și costă 1 cor. plus porto 10 fil.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4-30 cor. fco. Mărimea icoanelor $4\frac{6}{70}$ cm.

Conjugarea verbului în cele trei dialecte române. Contribuții la studiul limbii românești de *Dr. Octavian Prie* profesor Blaj 1914. Autorul prezintă conjugarea verbului în dialectul daco,— macedo—și istro-român cu toate varietățile de forme fonetice și morfologice. La urma fiecărui timp se face o amănunțită revistă asupra formelor congruente și divergente ale conjugării fixate de comunicatele diferiților filologi. Este un studiu instructiv, mai ales că „conspectul tabelaric al conjugării verbului în cele trei dialecte, este îndejuns, ca să se vadă unitatea conjugării românești și să se stabilească o orientare sistematică în privința aceasta.

Costă 60 fil. și se poate comanda la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj.

Istoria bisericească pentru șco- lile elementare greco-catolice de Stef. Roșian. Prețul 50 fil. + 5 fil. porto.

Dr. IZIDOR MARCU: Teologia pastorală volum I. Didactică pastorală f. 8° 408 pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica f. 8° 586 pag. 5°40 cor. Sunt indispensabilele fiecărui preot. Se pot primi dela Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj cu prețul 950 cor.

Posta Administrațiunii.

Am primit și chităm abonamentul dela: *Marca* pe 1914 sem. 2-lea. — *I. N. Olăh- lăpos* pe Iuliu—August 1914. — *Sănnico- laulmare* pe 1/11 1913—20/7 1914. — *Krasznahidvég* pe 1914 sem. 2-lea. — *Reun. lect. Năsăud* pe 1914 sem. 2-lea. — *Ruda* pe 1914. — *G. P. Băsești* pe 1/10 1912— 1/6 1913. — *Racovițaolt* pe 1914 sem. 2-lea. Cele reclamate s'au dispus. — *Săbad* pe 1914. — *Noul român* pe 1914 sem. 2-lea. *Alsókosály* pe Iuliu—Sept. 1914. — *Sibiu* pe 1914 sem. 2-lea. — *Szilágyökörítő* pe 1914. — *Turcz* pe 1914 sem. 2-lea. — *Ză- brani* pe April—Iunie 1914. — *Lechința de Mureș* pe 1914 sem. 2-lea. — *Năoiu* pe 1414 sem. 2-lea. — *Fr. H. L. Deva* pe 1913 sem. 1-iu. — *Năprade* pe 1914 sem. 2-lea. — *Hagymászlápos* pe 1/7 1905—1/3 1906. — *Cergizel* pe 1913. — *Hurez* pe 1914 sem. 1-iu.

Proprietar, editor: Emil Tatar.

Redactor responsabil: Augustin Gruția.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo- bile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigu- rări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1913	K.	5,755,858.27
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5,635,328.12
Starca asiguraților cu sfârșitul anului 1913	foc	144,436,366.—
	vieță	12,067,702.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2,696,458.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

54

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopotz și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Fiul lui Antoniu Novotny

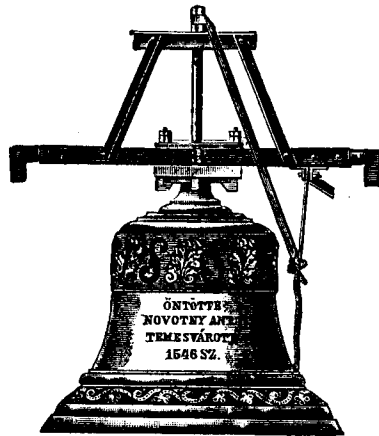
în Țimișoara-Fabric

64

elopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.